

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antiquae Lectionis Tomus ...

In Qvo Plvra Qvam XX. Antiqua monumenta, nunquam edita

Canisius, Heinrich

Ingolstadii, 1602

Ad Provisorem Sancti Emmerammi Quid Debeat Ipsi Et Rationi P. A.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64160](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64160)

Matth. 22.
Ioan. 15.

nec non intimis suspirijs annitendum ; Quodcumq; petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Petimus ergo ad te conuersi Pater Domini nostri Iesu Christi, vt in nomine eiusdem vnigeniti tui, cuius caritatis Beatus EMMERAMVS Martyr tuus imitator exstitit singularis, ineffabili & solita circa peccatores vsus clementia, confitentibus & confessis dimittas impietatem cordis; ac infundas vnctionem tuæ vberrimæ consolationis, nec non confirmes in nobis opera diuinæ miserationis; vt quod in hoc sæculo dulce ac delectabile videtur, timoris tui reuerenda consideratione amarescat: & quod amarum; dilectionis tuæ suauissima speculatione, dulcescat. Sicq; dum ipse voluitur mundus, à lapsu & amore peccatorum, te resuscitante, surgamus, ne in fine sæculorum, cum omnes homines resurrexerint cum corporibus; in æternum confundamur ac puniamur: Sed emptitij serui nunc cum collibertis, gratia tua digni effecti, tunc etiam tuis cum amicis semper mansuris deputati gaudijs, securi videamus Dominum Iesum filium tuum liberatorem & Episcopum animarum & corporum nostrorum, Iudicem iustum viuorum & mortuorum, tecum viuentem atque in vnitatem Spiritus sancti regnantem, per immortalia sæcula sæculorum, Amen.

AD PROVISOREM SANCTI

EMMERAMMI

QVID DEBEAT IPSI ET RA-

TIONI

* P. A.

* Purchardus
Abbas.
Vide notam.

* Arnolfus Comes
de Cham
& Vochburg

DOMINO Purchardo ad optima quæq; haud tardando, pro paterna quidem dignitate reuerendo, ac plurigena probitate diligendo, * Arnoldus adprime sibi vtpote abbati, ex in cæteris merito suppositus, verun-

veruntamen rebus monasterij præpositus; quicquid fidelis domino seruus, seu magistro discipulus. In primis cum Beatissimi Martyris Emmerammi patrocinii non ego solus, sed etiam mecum eius generalis monachorum cœtus gratificatur Deo, ante hac misericordiam suam multipliciter paruitati nostræ impertito, nunc verò solita clementia circa nos manifestius vso; In hoc procul dubio, quòd vos tali de loco destinavit ad nos, in quo hactenus ipso donante & sanctissima virgine Maria adiuuante abundant patres ac fratres, siue apud Dominum siue apud seculum valde nobiles & laudabiles, qui cum ratione, sua nouerunt. ⁸ Vnde & ego vltimus veræ rationis sub regimine, probandæ præsentem scribere epistolam: quæ quamuis ueracem & historicam partem videatur continere, tamen in ueritate prænominati nec non sæpe nominandi Patroni nostri dulcissimæ tota famulatur memoriæ. Igitur libris in diuinis legendis & intelligendis, peccatis meis facientibus, admodum fui segnis; & ut verum fatear, adhuc non sum indemnus. Cuius emendationem vitij, ut cæterorum, cum habere possem, exemplis maiorum; impedimento erat, **NOLLE**; & abusu illud, quod dicunt, **NEG-LIGERE**. Quadam autem die quendam è fratribus; con-cretum & conscholasticum meum, præsentem me, aculeum mortis contigit obire. Is ergo in ipso mortis articulo quid viderit, etiam non loquens astantibus patefecit. Natum leuatum è lecto humi deposuissimus, primum brachii quasi contra aliquem relictus, demum ad sinistram acutissime flectens, ⁹ **hinc**, adeo abhorrebat à facie inimici, ut oculorum ¹⁰ **hinc** sione capitisq; auctione ac impulsu, ut gestum ¹¹ **hinc** primam, capitali, penè loco sibi astan-

monachus S.
Emmerammi,
Præpositus &
Magister.

tes propelleret: & vt patefaceret, quantum Christi fides valet, vbi meritum habet, quantum uic deest, vbi mortua est; nifu quo potuit dextram manum extendit, signum salutis facere volens; sed exprimere minime valens, subita concussione contremuit, ac pallore obductus irriguit. Sicq; exhalauit. Nos verò singulibus, psalmodiam intercipientibus, omnes pariter in luctum conuersi sumus. Quis enim ibi non fletet, vbi quisq; infirmitatis propriæ fletibus: cum & ego post annos aliquos, teste Christo, haud absq; gemitu & fletu hæc scripserim, memoriamq; tradiderim. Iuuenis namq; floridus, frater etiam coætaneus, in puerili lasciuiâ consentaneus, super quo innitebar bacul^o arundinis, ^{is, cuius est mihi in colubrum,} ita vt fugerem. Iⁿ ^{absterrens} subdaxi me, quibus eatenus, ob gloriolam seculi, adhæsi libris paganis; & saniore consilio implicabar diuinis. Tunc primum cœpi discernere, quæ distantia esset inter lucem & tenebras, inter dominum & Belial. Tum quoq; aliquantulum ad me reuersus, ex parte collegi, qui fuerint scriptores Ecclesiastici. In quorū varietate pulcherrima enotaui, beatissimum Christi confessorem HILARIUM alti cordis virū: quàm longe sit à lectione simpliciorum fratrum: Ambrosium: quàm disertus & orthodoxus: Ioannem Constantinopolitanum: quàm iucundus & aureus: Gregorium Nazianzenum: doctor quàm mirificus & anastasisicus: Hieronymum: quàm breuis & rectus: Augustinum: quàm facundus & profundus: Gregorium Papam Romanū: quàm dulcis & clarus: Isidorum Hispanum: quàm succinctus & distinctus: Hi siquidem & horum præcessores & successores valde venerabiles & vtiles operatores iam abundanter hauriebantē fontibus Saluatoris, quæ dulcissima carita-

E/ai. 122

carita-

caritate propinarent nobis. Quorum cum legissem opera, quæ peritissimis probabilia, mihi vero pro captum meo videbantur etiam mirabilia, auctoritate simul & venusti sermonis dulcore delectabar. Sed contrariò admodum amaricabar in gestis videlicet domesticis clarissimi patris nostri Emmerammi Martyris dudum à quodam, qui se * CIRINYM & HEREDEM nominat, Frisingensis Ecclesiæ Episcopo, ut puto rectè scriptis, ante nos autem maiorum negligentia deprauatis. Quæ cum, Abbate id petente, fieri quoque permittente, simplici animo emendare vellem, & in confusionem loci nostri diutius incorrecta stare nollem, consurgunt aduersum me quorundam animi fratrum dicentium, haud æquum, à me dictis antiquitatis quid addi vel minui; maxime cum hæc peritiores ac perfectiores omiserint. Quibus videtur probum meapte sic temperare responsum, Quare illi hoc fecerint, immò, quod vtile fuit hac in parte non fecerint, à vilitate mei temerarium est discussum iri. Hoc tantum dixerim pace eorum & omnium bonorum, quia non solum nouis vetera licet mutare, sed etiam, si sint inordinata, penitus abiicere, sin vero ordinaria, sed minus vtilia, cum veneratione sepelire. Et quia dispensatione diuina, à præcedentibus multa relinquuntur sequentibus, in quibus possint mereri alicuius aut admissionem aut remissionem peccati. Quod cauendum huiuscemodi simplicitate, seu, quo verius dicam, stoliditate, etiam rustici nos monent, qui peccare illos putant, qui arbores succidant, in quibus Pagani augurari solebant. Quid plura? cedens æmulis ad tempus, per Abbatis imperium abripui me in SAXONIÆ exilium, portans mecum in libello suo sanctum Emmerammum, qui suum me voluit esse seruum. Ibi me simulando scire, quod nescio, MEGINFREDVM
PAR-

* Cyrinus scri:
ptor vite S.
Emmerammie
male autem à
Surio appella-
tur Episcopus
Ratisponensis
Vide Notam.

*Meginfredus
Magdeburgē-
sis magister.*

PARTHENOPOLITANVM Magistrum, paucis beneficijs, paravi mihi amicum. Hunc cum audirem frequenter disputare sapienter, mirabar eius ingenium; ex quo & ipse agnouit meum studium. Inter familiares autem confirmaciones, stylum eius agnoscens, & propositū fixum animo tenens, postulavi ab eo, quo pro pignore amicitiae nouū patrono nostro librum minus pigritaret cudere. Quod cum ille renueret, quasi suae nō esset possibilitatis, & ego opponerē debitum caritatis, ipse verò maiori excusatione nostris id melius assereret cōuenire, & è cōtrario referre, pene esse naturale ciues ciuib⁹ inuidere; tandē victus, voluntati meae, imo B. Emmerāmo animū subtrauit. Ut autem acceleraret me rogante, respondit serena fronte, Summa diligentia in laribus probandum, quod extra parietes multorum oculis foret praesentandum. Hac, ut opinor, occasione tribus annis opus mihi charissimum remansit imperfectum, dum temporibus HENRICI Augustissimi esset ceceptum. Regressus ergo ad monasterium e SAXONIA, ferebam mecum beatissimi Martyris hymnum, quem mihi pro arrabone libri saltim vel versiculum poscenti, praefatus magister metro composuit Saphico. Demum CHVONRADO imperante, & nihilominus HEINRICO filio eius regnante; GEBERARDO autem secundo RATISFONENSEM Ecclesiam regente, in aduentu vestro, sapissimè optatus atq; diu expectatus venit libellus. Cuius vniuersitas beato deputetur Emmerammo, materia CIRINO, renouatio MEGINFREDO, exactio peccatori ARNOLDO; vsus, oculum inuidiae non habentibus; vitae praemium, omnibus, eiusdem dilecti DEO Martyris memoriam excolentibus. Pro cuius cultu mea exhibitione modico, debito sui permagno quid mihi acciderit vel qualis consolatio euenerit paucis

paucis edicam. Erat quædam necessitas, pro qua in PANNONIAM me direxerat meus Abbas. Cumq; periclitarer sæpius in profundis DANUBII decursibus apud POGICAM charybdin, vbi videtur mortis esse hospitium; maximū experiebar periculum. Ibi enim nauē maiores arripientes remos, quasi viribus suis nauim euecturi de abrupto fluminis, in tantam venēre desperationem, vt mutuo se intuentes, ac nec mutare valentes, præ timore mortis penitus irriguissent. Tunc osculatus CRVICVLAM, quam habui ex ceruicibus pendentem, reliquias Martyris de cambota continentem, cogitationes huiusmodi intra me voluere cœpi. Putas ne late notus patronus, hodie pro salute hinc experient? Mox nauis ceu aliquo minitāte tremefacta, & interitus puteo eiecta, renatabat, nemine ducente, imō domino regente. Tum cursu prosperato tertia die aduehebar PANNONIÆ solo. Qua me ANASTASIVS Archiepiscopus cæteris suscepit humanius, & affatur familiarius. Is cum beati Emmerami veterem illum & viciatum legeret librum, materiam probavit cum sententijs; sed harum seriem cum veste reprehendit pondere rationis. Apud quem sex hebdomadas manens memoriæ sanctissimi patroni antiphonas aliquantas cum responsorijs composui, non tam fretus ingenio, quam dedito laudibus Martyris animo. Has præfatus Episcopus monachos & clericos suos fecit discere, & in Ecclesia die ipsius natali publicè celebrare. Secundū quod scriptum est: Recedant vetera de ore vestro: deponens veterem illius cantum, quem nostri potius cantant ex antiquitatis vsu, quam vllō auctoritatis ausu. His ita equidem gestis in PANNONIA, & legatione, pro qua directus eram peracta, NORICVM repetij, & in eareuisens RATISBONAM satis charitatiue suscipiebar à fratribus, quibus & hoc dignetur reddere dominus. Hic cum de sancto Emmerammo

i. Reg. 2.

B

dulce

dulce clarumne quiddā aut audire aut videre summo desiderio quærirarem, per somnum visionem accepi talem. Beatus Emmerāmus pallio quasi viridi velatus, meridiana parte ante fores Ecclesiæ, videbatur mihi iacere in lecto bene ac decenter ornato. Quem vt fratres Ecclesiam intrare volentes viderunt, timore perterriti recesserunt. Ego autem solus relictus ad eum fui curiosus, vt ad gradus, iuxta tres arcus, flexis genibus in eum intenderem, donec vultū detegeret, ac latino sermone diceret, Tibi cōceditur videre faciem meam; quia in laudibus meis sudasti. Cuius cum viderem, valde candidam & splendidā faciem, nullatenus dicere possum, quā magnum cordi meo fuerit iubilum. Hoc tantum tacitus mecum reputabam, Fortassis in die nouissimo pro me dictur^o est Christo, Da mihi hunc peccatorem. In quo tunc experrectus, & adhuc, vt fatear, nequam ac nō rectus, ne iocundæ visionis gaudia, præpediant peccata mea, apud eum cuius melior est super vitas misericordia, obtinere cupio prece vestra, nec non patrum & fratrum oratione continua. De cætero quod instat, epistola conclusionem postulat; in qua vos ignorare nolo, quod antiqu^o operis huius scriptor librū suum finit in eo, quod volumini de miraculis beatissimi Martyris, hoc & anterioribus tribus diligentia mea enucleatius positis, pro capitulo datum est quarto. Quæ verò sequuntur auctoritate vestra cōtra emulos defendēda, humili adscripti studio, vno tantum ordine præpostero, ob similitudinem rei interposito, pro memoria mei, & eorum, qui mecum in monasterio memores esse potuerunt factorum ob Christi Martyrem signorum. Ad quæ & ad cæteras eius laudes propagandas, Vita vestra vigeat; Dignitas polleat, Paternitas valeat, Dño donante, Amen.

EXPLICIT EPISTOLARIS APOLOGIA DE RATIONE VEL
VETERVM IMMYTATIONE.

Psalm. 62.

INCI.